

*Євгенія Канчура, к.філол.н., доцент,
Анастасія Крошко, студентка 4 курсу
Державний університет "Житомирська політехніка"*

КОМЕНТАРІ ПЕРЕКЛАДАЧА: ЗМІСТ, РОЛЬ В ТЕКСТІ, СПРИЙНЯТТЯ ЧИТАЦЬКОЮ АУДИТОРІЄЮ

Коментарі перекладача зазвичай пояснюють певні контекстуальні та культурні моменти, які можуть бути незрозумілими читачу та знаходяться на окремих сторінках. В неофіційних перекладах манхв (як і в інших азійських коміксах) подібний прийом можна побачити під фреймом або на ньому. Для дослідження цього явища використовувалися неофіційні переклади манхв "Застрягла в проклятій грі як NPC" від авторів Еміль та Гвон Гьоиль, "108 дівчат" від Лехон, а також "A Beloved Existence" від Nyang-u creative.

Робота спрямована на аналіз сприйняття читацькою аудиторією коментарів перекладачів, а також їх зміст. Актуальність дослідження зумовлена стрімко зростаючою популярністю азійської культури, зокрема корейської, в українському просторі.

Перш за все, необхідно дати визначення поняттям "манхва" та "вебтун". Ешлі Хокінс зазначає, що "манхва" – це корейське слово для позначення коміксів. "Вебтун" – діджиталізована манхва, оптимізована для зручного онлайн-перегляду, особливо в телефоні (Hawkins, 2022).

В сучасному Інтернет-просторі можна зустріти безліч сайтів з неофіційними перекладами манхв, вебтунів, манг та маньхуа, адже вони є безкоштовними для читачів, а також не змушують довго чекати на оновлення. Таке явище називають «scanlation» (комбінація англійських слів "scan" та "translation"). Маттео Фаббретті пояснює цей феномен так: "Скан-переклад – це термін, який використовується для позначення поточної практики неавторизованого перекладу графічних наративів. Практика скан-перекладу включає ряд дій, таких як редагування, переклад і набір тексту; кожен із цих видів діяльності може виконуватися різними людьми, які працюють в групі, або, рідше, окремим скан-перекладачем, який займається усіма завданнями самостійно" (Fabbretti, 2016: с.86).

Так як подібні переклади є неофіційними, перекладачі можуть дописувати свої коментарі щодо певних моментів, в яких вони не впевнені, додавати пояснення культурних явищ для кращого розуміння контексту, а також реагувати на події в манхві і таким чином "розмовляти" з читачами, ну зважаючи на думку оригінального автора.

Нижченаведені приклади демонструють різні підходи до коментування манхв перекладачами:

Рис. 1. Фрейм з манхви Лехон "108 дівчат" (Лехон, 2022: Розділ 2, с. 8).
 П.п. до слова "ходиза": Аріт не знає, що таке "заходи", тому сказала це слово навпаки. Коментар такого типу пояснює нам відмінність контексту, в якому вирости дві героїні. Одна з них не знає, що таке "заходи", тому помиляється у вимові, у той час як для іншої це звична справа.

Рис.2. Фрейм з манхви "A Beloved Existence" від Nyang-u creative (Nyang-u creative, 2021: Частина 62).

T/n: manner hands: a term used to describe the "hover hands" gesture that is usually made by male celebrities when taking photos with female colleagues in order to avoid physical contact out of respect for personal space. This is a sign of good manners in Korea. У цьому випадку, перекладач пояснює незвичне для пересічного читача явище корейської культури – «ввічливі руки». Суть полягає у тому, що чоловіки при контакті з жінками не торкаються напряму, а лише створюють враження доторку, лишаючи руки висіти в повітрі.

Рис.3. Фрейм з манхви "A Beloved Existence" від Hyang-u creative (Hyang-u creative, 2021: Частина 63).

T/n: translation was "didn't know a lollipop would be this big" (which didn't sound right). Через відмінність граматики корейської та англійської мов, можуть виникати певні труднощі при перекладі того чи іншого речення, а також проблеми читацького сприйняття. Саме тому, у цьому фрагменті, є пояснення, чому використана саме така структура, і як би виглядала фраза в іншому випадку.

Михайло Назаренко зазначає, що не всі видавці усвідомлюють необхідність коментарів, а це, в свою чергу, пов'язано із тим, що й чимала частка читачів жанрової літератури – свідомо чи ні – хоче сприймати в тексті лише те, що для них очевидно, і будь-які примітки вважають втручанням у їх особистий інтерпретаційний простір (Назаренко, 2021: с. 30). В мережі Інтернет також виражають своє несприйняття появи перекладачів на сторінках манхв. Наприклад, на платформі Reddit один із користувачів підняв подібне питання, пояснюючи це тим, що іноді коментарі відволікають від сприйняття контенту, можуть бути недоречними, а також принижують авторів, персонажів (Reddit: Does it bug anybody when translators add random commentary?). Також, читачі можуть висловлювати свої думки з приводу роботи перекладача у коментарях до частин на сайтах, де публікуються манхви та вебтуни. Одним із прикладів такої платформи в українському просторі є Manga.in.ua.

Прикладом зайвого коментаря є:

Рис. 4. Фрейм з манхви "Застрягла в проклятій грі як NPC" авторів Еміль та Гвон Гьоиль (Еміль та Гвон Гьоиль, 2023: Розділ 41, с.1).

П.п. до слова "громовий птах": легендарна істота в культурі деяких корінних народів Північної Америки. У цьому випадку, манхва жанру «ісекай» (персонаж зі свого світу потрапляє у вигаданий) має вже інші культурні явища, які також можуть бути незнайомим читачу. Але відсутність цього пояснення не змінює сприйняття фрейму та не впливає на розуміння сюжетного моменту, відповідно, не викликати питань в аудиторії.

Все ж, більшість читачів не бачать проблеми у перекладацьких коментарях, аргументуючи тим, що це неоплачувана робота. Також, вони зазначають, що цей прийом іноді вказує на якість роботи. Тобто, якщо перекладач зацікавлений у тому, чим займається, то залишає коментарі.

У висновку, коментар перекладача в неофіційних виданнях манхв мають декілька основних функцій: пояснення культурних аспектів, вибору тих чи інших мовних або стилістичних засобів при роботі з текстом та вираження думки стосовно персонажів і сюжету. Ставлення аудиторії до цього явища неоднозначне, нормативного підходу ще не вироблено.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hyang-u creative (2021). *A Beloved Existence*. Retrieved from: <https://harimanga.com/manga/a-beloved-existence/>
2. Fabbretti, M. (2016). *The use of translation notes in manga scanlation*. *TransculturAl*, vol. 8.2: 86-104. Retrieved from: <https://doi.org/10.21992/T9SS57>
3. Hawkins, A. (2022). *Manhwa & Webtoons: The Graphic Craze That's Already Happening*. Retrieved from: <https://knowledgequest.aasl.org/manhwa-webtoons-the-graphic-craze-thats-already-happening/>
4. Reddit: *Does it bug anybody when translators add random commentary?* Retrieved from: https://www.reddit.com/r/manga/comments/5imxl7/does_it_bug_anybody_when_translators_add_random/?rdt=46957
5. Лехон (2022). *108 дівчат*. Пательня (пер.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://manga.in.ua/mangas/boyovik/54187-108-divchat-108.html>
6. Еміль, Гвон Гьониль. (2023). *Застрягла в проклятій гри як NPC*. starlight team (пер.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://manga.in.ua/mangas/drama/48879-zastrjagla-v-prokljatij-gri-jak-npc.html>
7. Назаренко, М. (2021). «Чи вам усе відомо про люстерка»: що і як коментувати в перекладному фентезі (тези доповіді). Виклики українського перекладу та теоретичні аспекти дослідження літератури фентезі. Ред. Рязанцева Т. М., Канчура Є. О., Тихомирова О. В. Київ, 115 с.